

1849, der ville give den „kofteklædte almue“ magten i hænde, og det betragtedes omtrent „som at diktere kommunisme eller almindelig plyndring — — — under legale former“, som det dengang blev udtalt.

Der skulle derfor også gå mange år, før først bondestanden og dernæst arbejderklassen nåede frem til praktisk politisk ligestilling med de da dominerende klasser, og menneskealdre, før også kvinder og tyende opnåede valgret og valgbarhed; men længe har nu folketingets politiske hovedindflydelse været sikret gennem parlamentarismens anerkendelse i praksis, og hvis det arbejde, som den siddende forfatningskommission har fået til opgave, lykkes, vil også ungdommen få sin del af medansvaret, og de demokratiske frihedsrettigheder vil blive udbygget.

Alligevel har den foregåede mægtige udvikling også rejst kræfter, der på mange måder kaster mørke skygger ind over en ukendt fremtid. Den ved de store tekniske fremskridt og opfindelser fremkaldte blinde fremskridtstro gjorde menneskene til materialister; de glemte, at intelligens uden en moralsk grundvold er værdiløs eller rettere før eller senere vil føre til tilbagegang i kultur. Thi trods den umiddelbare følelse af nødvendigheden af en fællesetik, både nationalt og internationalt, hvis alt ikke skal ende i krig og kaos, blev i stigende grad også i politik etikken „du bør“ afløst af magtens „jeg vil“. De styrende tænkte egoistisk i stedet for human, biologisk i stedet for moralsk, nationalt i stedet for internationalt, en udvikling, der foreløbig måtte ende i diktaturets ensretning og volds politik med den al kultur fornægtende hensigten helliger midlet-politik som den afgørende rettesnor.

Og vel troede verden i 1945, at de allieredes sejr havde gjort ende på diktaturmentaliteten, men allerede nu raser den kolde krig mellem vest og øst, samtidig med at atombomben rejste verdensangsten. Overfor dette har vi i det lille Danmark kun — samtidig med at glæde os over alle de fremskridt, dette sidste århundrede har bragt — at udtale det håb, at de kræfter, som dog trods alt har været